

**ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ**

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

*Թեմա - Բարեկիրթ վարվելաձև ձեռքբերման մանկավարժական պայմանները
նախադպրոցական տարիքում*

Վերապատրաստվող՝ **Լենա Սարգսի Կիրակոսյան**

Արագածոտն մարզ, գյուղ Ուջան

Ուսումնական հաստատությունը - <<Հովիտ>> մանկապարտեզ

Վերապատրաստող՝ **մ.գ.թ. Քնարիկ Ասմարյան**

Երևան 2022թ.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ՏԵՍԱԿԱՆ ՄԱՍ	
ԳԼՈՒԽ 1 Վարքագծային հմտությունների ձևավորումը	
նախադպրոցական տարիքում	4
1.1. Գործունեության մշակույթը	4
1.2. Հաղորդակցման և վարքի մշակույթը	5
1.3. Մշակութային և հիգիենայի հմտությունները	5
ԳԼՈՒԽ 2. Խաղը որպես վարքագծի մշակման միջոց	8
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՄԱՍ	
ԳԼՈՒԽ 3. Վարքագծի մշակույթ կրթելու անհրաժեշտությունը	9
3.1. Ինտեգրված ամփոփիչ պարապմունք	10
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ	20
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	21

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Վարքագծի մշակույթը կարևոր դեր է խաղում անհատականության ձևավորման գործում օգնելով կրթել դրա այնպիսի ասպեկտներ, ինչպիսիք են ընդհանուր պահանջներին ենթարկվելու ունակությունը, դրանում կյանքի սահմանված կանոններին համապատասխանելը, անհիմն ցանկություններից զերծ մնալը: Հակասում են ընդհանուր շահերին կամ դրանց իրականացման հնարավորություններին, վարքագծի կազմակերպմանը, հնազանդությանը, ինքնատիրապետմանը: Եվ հետևաբար վարքագծի մշակույթը պետք է դիտարկել որպես ամբողջ կրթական աշխատանքի արդյունք: Այս դիրքորոշումը հատկապես ընդգծել է Անտոն Սեմենովիչ Մակարենկոն:

Միանշանակ կարևոր է մեր օրերում գրագետ վարվելակերպը, որովհետև մեր օրերում պետք է խոսել գրագետ և հետևել ժամանակակից վարվելակերպի ճիշտ կանոններին, օրինակ ինչպես ճիշտ հագնվել, ինչպես խոսել, ինչպես վարվել դիմացինի նկատմամբ և ինչպես սնվել: Երեխայի վարվելակերպը և վերաբերմունքը արտահայտում է իր դաստիարակությունը և գրագիտությունը:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների վարքագծի մշակույթի բովանդակության մեջ պայմանականորեն կարելի է առանձնացնել հետևյալ բաղադրիչները՝ գործունեության մշակույթ, հաղորդակցության մշակույթ, հիգիենայի հմտություններ և սովորություններ:

Աշխատանքի նպատակն է ուսումնասիրել և հիմնավորել բարեկիրթ վարվելաձևի ձեռքբերման նպատակները նախադպրոցական տարիքում:

Նպատակից ելնելով առաջ ենք քաշել հետևյալ խնդիրները.

1. Ներկայացնել բարեկիրթ վարվելաձևի ձեռքբերման մանկավարժական պայմանները նախադպրոցական տարիքում
2. Բնութագրել վարքագծային հմտությունների ձևավորումը նախադպրոցական տարիքում
3. Կատարել հետազոտություն՝ ուղղված բարեկիրթ վարվելաձևի ձեռքբերման մանկավարժական պայմանները նախադպրոցական տարիքում:

Փաթեթը կազմված է երեք գլխից, ներկայացված է նաև գործնական աշխատանք թեմատիկ ինտեգրված պարապմունքի տեսքով:

Աշխատանքը կազմված է երեք գլխից, ներկայացված է նաև գործնական աշխատանք թեմատիկ ինտեգրված պարապմունքի տեսքով:

Այն իրականացվել է ավագ խմբում և ունեցել է իր դրական արդյունքը:

ԳԼՈՒԽ 1

Վարքագծայի հմտությունների ձևավորումը

Նախադպրոցական տարիքում

Երեխաների մոտ վարքագծային հմտությունների ձևավորումը պետք է սկսվի նախադպրոցական տարիքից: Այժմ նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների առջև խնդիր է դրված վաղ մանկությունից ձևավորել անհատականության կուլտուրայի հիմք, բարոյական բարձր որակներ:

Նախադպրոցական տարիքի երեխայի վարքի մշակույթի ձևավորման հիմնական սկզբունքը նրա դաստիարակությունն է խմբի միջոցով: Հենց խմբում են դրվում միասին խաղալու, աշխատելու, միմյանց նկատմամբ համակրանք դրսևորելու, ընդհանուր գործին մասնակցելու համար պատասխանատու լինելու, ուրիշներին օգնելու փորձ ձեռք բերելու հիմքերը, այսինքն՝ ձևավորվում են վարքի մշակույթի հիմքեր:

Նախադպրոցական տարիքի երեխայի վարքագծի մշակույթը առօրյա վարքի կայուն ձևերի մի շարք է, որն օգտակար է հասարակության համար առօրյա կյանքում, հաղորդակցության մեջ, տարբեր գործունեության մեջ: Վարքագծի մշակույթը չի սահմանափակվում էթիկետի պաշտոնական պահպանմամբ: Այն սերտորեն կապված է բարոյական զգացմունքների և գաղափարների հետ և, իր հերթին, ամրապնդում է դրանք:¹

1. ¹ **воспитание культуры поведения у детей среднего дошкольного возраста.**

Knowledge.allbest.ru

Վարքագծի մշակույթը պարունակում է գործունեության մշակույթ, հաղորդակցության մշակույթ, մշակութային և հիգիենիկ հմտություններ և սովորություններ:

1.1. Գործունեության մշակույթը

Գործունեության մշակույթը երեխայի մոտ դրսևորվում է անմիջական դաստիարակչական գործունեության ընթացքում, խաղերում, աշխատանքային առաջադրանքների կատարման և ցերեկային բոլոր կրթական գործունեության ընթացքում ռեժիմի բոլոր պահերին: Երեխայի մոտ գործունեության մշակույթ ձևավորել նշանակում է դաստիարակել և զարգացնել նրա մեջ այն վայրը, որտեղ նա աշխատում է, նոր բան սովորում, փորձարկումներ, խաղում կարգուկանոն պահելու կարողություն. սկսված գործը մինչև վերջ հասցնելու սովորություն, հոգ տանել իրերի, խաղալիքների, գրքերի մասին ոչ միայն սեփական, այլ նաև ընկերների մասին:

1.2. Հաղորդակցման և վարքի մշակույթը

Հաղորդակցման և վարքի մշակույթը նախատեսում է երեխայի կողմից մեծահասակների և հասակակիցների հետ հաղորդակցության նորմերի և կանոնների իրականացում, որոնք հիմնված են բարության և հարգանքի վրա, բանավոր հաղորդակցության և վերաբերմունքի էթիկական ձևերի կիրառմամբ, ինչպես նաև քաղաքավարի վարքագծի միջոցով՝ տանը և հասարակական վայրերում:

1.3. Մշակութային և հիգիենիկ հմտությունները

Մշակութային և հիգիենիկ հմտությունները ներառում են երեխայի մարմինը, ձեռքերը, դեմքը, հագուստը, սանրվածքը, հագուստը և կոշիկները մաքուր և կոկիկ պահելու ունակության ձևավորում: Հիգիենայի հմտությունները ներառում են նաև ուտելու մշակույթը: Մանրի մշակույթն ունի նաև էթիկական ասպեկտ՝ ի վերջո, սեղանի շուրջ պահվածքը հիմնված է հարգանքի վրա ինչպես մոտ նստածների, այնպես էլ նրանց նկատմամբ, ովքեր սնունդ են պատրաստել և մատուցել սեղանը:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ մշակութային հմտություններ ձևավորելիս անհրաժեշտ է պահպանել ուսումնական գործընթացի միասնության և ամբողջականության սկզբունքները, այսինքն. կրթության և վերապատրաստման առաջադրանքների, մեթոդների և

միջոցների փոխհարաբերությունները. Նման սկզբունքներն են կրթության և վերապատրաստման հետևողականությունը, համակարգվածությունը, հմտությունների և սովորությունների ձևավորման զարգացման վարժությունների կրկնությունը՝ դրանց ռացիոնալ բաշխմամբ բոլոր կրթական գործունեության ընթացքում, ռեժիմի բոլոր պահերին: Վարքագծի մշակույթի ձևավորման դրական և նկատելի արդյունքները հնարավոր են յուրաքանչյուր երեխայի անհատականության նկատմամբ հարգանքով և վստահությամբ ճշտապահության համադրությամբ:

Անհատականության բարոյական և մշակութային ձևավորմամբ երեխան պետք է գիտակցի վարքագծի մշակույթի կանոնները յուրացնելու անհրաժեշտությունը, բայց դրա համար պետք է լինեն դրանք ձեռք բերելու դրդապատճառներ:

Վարքագծի մշակույթի հմտությունների ձևավորումը ենթադրում է որոշակի հաջորդականության պահպանում: Նախ՝ երեխան պետք է հասկանա և գիտակցի, թե ինչ է իրենից պահանջվում: Ցանկալի է դա ցույց տալ ցանկացած կոնկրետ իրավիճակում: Այնուհետև մենք պետք է բացատրենք, թե ինչու նա պետք է դա անի, և փորձեք երեխային մոտ և հասկանալի հիմնավոր փաստարկ բերել: Եվ հետո պետք է խաղային գործունեություն, որի ընթացքում խաղարկվի այս ենթադրյալ իրավիճակը:

Երբ նախադարձական տարիքի երեխան սովորել է մշակութային վարքագծի հիմնական կանոնները, շատ կարևոր է նրանց ամեն կերպ աջակցել: Արդյունավետ միջոց է գովասանքը, իրավիճակների վերլուծությունը և արդյունքները, որոնք բերել է լավ վարքագիծը:

Մշակութային վարքագծի հմտությունների ձևավորման վերաբերյալ մեր աշխատանքում մենք օգտագործում ենք հետևյալ մեթոդներն ու տեխնիկան.

- հեքիաթային խաղեր, որոնցում երեխան մարզվում է վարքի ճիշտ ձևի ընտրության հարցում.

- այլ երեխաների ճիշտ վարքի աննկատ օրինակ; բացատրություն, նմանատիպ իրավիճակների վերլուծություն գրական աղբյուրներից, ֆիլմերից: («Այսպիսով մեզ հետ, և ձեզ հետ», «Այցելություն խաղալը», «Ինչպե՞ս ընդունել և նվիրել նվերներ», «Քաղաքավարի խնդրանք», «Ինչպե՞ս վարվել երեկույթի ժամանակ»: Օգտագործեք «կատակի բույս»:

- առավոտյան հավաք. («Առավոտյան ողջույն», «Ես քո ընկերն եմ, դու իմ ընկերն ես», «Ուրախ շրջան» և այլն): Մենք պլանավորում և կառուցում ենք բոլոր կրթական միջոցառումները, որպեսզի յուրաքանչյուր երեխա հասկանալի լինի, լսվի և իրեն հաջողակ զգա: Եթե երեխաները կարիք ունեն կրկնելու իրենց հավանած խաղերը, մենք չենք խանգարում, և դա մեզ թույլ է տալիս պահպանել ճանաչողական հետաքրքրությունը թեմատիկ շաբաթվա ընթացքում: («Հրավեր», «Կախարդական աթոռ», «Այդպես - ոչ այնքան», «Համակրանքի շրջանակում», «Բարի խորհուրդ»): Առօրյա կյանքում, խմբում առաջացող տարբեր իրավիճակների վերլուծության ժամանակ մենք ներգրավում ենք հեքիաթների հերոսների, տարբեր կերպարների, հրավիրում ենք երեխաներին գնահատել արարքը, բոլորին հնարավորություն ենք տալիս բարձրաձայնելու, առաջարկելու իրենցը:

- գործողության տարբերակը: Անուղղակի գնահատումն օգնում է երեխային հասկանալ և ըմբռնել իր սխալը:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների վարքի մշակույթի դաստիարակության վրա աշխատանքը անհատի զարգացման կարևորագույն բաղադրիչն է որպես ամբողջություն: Յուրաքանչյուր երեխայի համար ընկերական մանկական թիմը առաջինն է, թեև դեռ փոքր հասարակությունը, որտեղ նա հասկանում է կոլեկտիվ փոխգործակցության հիմունքները, որտեղ ձեռք են բերվում իրական բարոյական և էթիկական վարքագծի ձևեր, մշակութային և հիգիենիկ հմտություններ: Իսկ երեխայի՝ որպես մշակութային անհատի անհատականության ձևավորման գործում մեծ դեր ունեն, իհարկե, նրան շրջապատող մեծերը: Ուստի դաստիարակների պրոֆեսիոնալիզմը, նրանց իրավասությունը և համատեղ աշխատանքը ծնողների և երեխաների օրինական ներկայացուցիչների հետ կայանում է նախադպրոցական տարիքի երեխաների մշակութային վարքագծի հիմքերը դնելու ունակության մեջ, ինչը կօգնի նրանց լինել հաջողակ և պահանջված ժամանակակից հասարակության մեջ:

Եվ նաև ուզում եմ հիշեցնել, որ դաստիարակի անձնական օրինակը առաջնային նշանակություն ունի վարքագծի մշակույթ դաստիարակելու գործում: Նրա գործողություններն ու դատողությունները, խոսակցության տոնը, արտաքին տեսքը, արդար վերաբերմունքը ուրիշների և առաջին հերթին երեխաների նկատմամբ, սա կարևոր և արդյունավետ օրինակ է, որին պետք է հետևել:

Միբեղի մեծահասակներ. Մի մոռացե՛ք՝ մարդու վարքագիծը դաստիարակության արդյունք է:

ԳԼՈՒԽ 2

Խաղը որպես վարքագծի մշակման միջոց

Խաղը երեխաների գործունեության այն տեսակներից է, որն օգտագործվում է մեծերի կողմից նախադպրոցականներին կրթելու համար՝ սովորեցնելով նրանց տարբեր գործողություններ առարկաներով, մեթոդներով և հաղորդակցման միջոցներով: Խաղում երեխան զարգանում է որպես անձ, նա ձևավորում է հոգեկանի այն կողմերը, որոնցից հետագայում կախված կլինի նրա կրթական և աշխատանքային գործունեության հաջողությունը, նրա հարաբերությունները մարդկանց հետ:

Կրթության հիմնական նպատակն այն է, որ երեխան ոչ միայն իմանա, թե ինչպես վարվել հասարակության մեջ, այլ նաև իմանա, թե ինչպես դա անել: Դաստիարակի հիմնական խնդիրը երեխաների հետ հուզական կապ հաստատելն է: Երեխաները, մասնակցելով թատերական խաղերին, պատկերների, գույների, ձայների միջոցով ծանոթանում են շրջապատող աշխարհին: Ծիծաղն ու ուրախությունը բնորոշ են մանկությանը, անբաժան նրանից: Երեխան սիրում է խաղալ հատկապես հասակակիցների հետ:

Թատերական խաղերը միշտ սիրված են երեխաների կողմից: Նախադպրոցական տարիքի երեխաները հաճույքով միանում են խաղին. նրանք պատասխանում են տիկնիկների հարցերին, կատարում նրանց խնդրանքները, խորհուրդներ տալիս, կերպարանափոխվում այս կամ այն կերպարի: Երեխաները ծիծաղում են, երբ հերոսները ծիծաղում են, տխրում նրանց հետ, զգուշացնում վտանգի մասին, լաց են լինում իրենց սիրելի հերոսի անհաջողությունների վրա, միշտ պատրաստ են օգնել նրան:

Թատերական խաղերի մեծ և բազմակողմանի ազդեցությունը երեխայի անհատականության վրա հնարավորություն է տալիս դրանք օգտագործել որպես ուժեղ, բայց

աննկատ մանկավարժական գործիք, քանի որ երեխան խաղի ընթացքում իրեն հանգիստ և ազատ է զգում:

Թատերական գործունեության միջոցով ցանկացած տեղեկություն կարելի է փոխանցել երեխային փափուկ, խաղային ձևով և առաջացնել որոշակի հույզեր՝ թույլ տալով երեխային զարգացնել վարքի որոշակի կարծրատիպեր, ինչը կարևոր է երեխայի վարքագծի մշակույթը դաստիարակելիս:

ԳԼՈՒԽ 3

Վարքագծի մշակույթ կրթելու անհրաժեշտությունը

Երեխան վաղ մանկությունից մտնում է այլ մարդկանց հետ հարաբերությունների բարդ համակարգի մեջ (տանը, մանկապարտեզում և այլն) և ձեռք է բերում սոցիալական վարքագծի փորձ: Երեխաների մոտ վարքագծային հմտություններ ձևավորելու, գիտակցաբար դաստիարակելու, հանձնարարված առաջադրանքի նկատմամբ ակտիվ վերաբերմունք, ընկերասիրություն պետք է սկսել նախադպրոցական տարիքից: Մանկապարտեզում դրա համար շատ հնարավորություններ կան: Հասակակիցների հետ ամենօրյա շփման գործընթացում երեխաները սովորում են ապրել թիմում, գործնականում տիրապետել վարքի բարոյական նորմերին, որոնք օգնում են կարգավորել հարաբերությունները ուրիշների հետ: Երեխաների հետ աշխատելիս դաստիարակները մեծ ուշադրություն են դարձնում նրանց վարքի ձևավորմանը խմբասենյակում, խաղերում, աշխատանքում և բավարար չափով չեն գնահատում կենցաղային առօրյա գործունեության հնարավորությունները՝ հաճախ անցնելով առօրյա կյանքում թաքնված մանկավարժական արժեքների կողքով:

- նախադպրոցական հաստատության.

Շնորհիվ այն բանի, որ երեխաները տարիներ շարունակ հաճախում են մանկապարտեզ, հնարավոր է դառնում նրանց բազմիցս լավ վարք դրսևորել, ինչը նպաստում է սովորությունների ձևավորմանը:

Երեխաներն ամեն օր ողջունում և հրաժեշտ են տալիս, խաղալիքները մաքրում են խաղից հետո, լվանում, հագնվում: Ամեն օր երեխան պետք է խնամքով կախի հագուստը, հագնի կոշիկները և այլն: Այս բոլոր իրավիճակներում երեխաները ոչ միայն գործնականում

տիրապետում են տարբեր հմտությունների և կարողությունների, այլև տիրապետում են հասակակիցների խմբում վարքի որոշակի նորմերին:

Երեխաներին սովորեցնելով ողջունել իրենց ընկերներին, դաստիարակը օգտագործում է և՛ առավոտյան ժամանումը մանկապարտեզ, և՛ օրվա ընթացքում հանդիպումները տնօրենի, երաժշտական ղեկավարի, խոհարարի և այլնի հետ: Կրկնվող վարժություններն օգնում են երեխային գիտակցել ընդհանուր կանոնը՝ «Պետք է բարև ասես բոլորին, ում այդ օրը առաջին անգամ ես տեսել»: Այս մշտական կապը երեխաների մոտ ձևավորում է դրական սովորություն: Կարևոր է նաև, թե ինչպես են երեխաները ասում «Բարև» կամ «Բարի լույս», քանի որ քաղաքավարության արտաքին ձևն արտահայտում է հարգանք և ընկերական վերաբերմունք ուրիշների նկատմամբ: Ոմանք ողջունում են պատրաստակամորեն և սիրալիորեն, մյուսները՝ միայն հիշեցնելուց հետո, մյուսները՝ պարզապես ընդհանրապես չեն բարևում կամ ակամա բարևում: Սակայն ընկերասիրության ամեն դեպք չէ, որ կարելի է անքաղաքավարության դրսևորման փաստ համարել: Ավելի լավ է պարզել, թե ինչու երեխան չի բարևել, և օգնել նրան հաղթահարել:

Հաճախ հազնվելիս կարող եք տեսնել, թե ինչպես են երեխաները հերթ կանգնում դաստիարակի մոտ՝ օգնելու նրանց հազնվել, և կարող եք երեխաներին սովորեցնել քաղաքավարի օգնություն խնդրել իրենց հասակակիցներից: Ինչո՞ւ են երեխաները երբեմն դժկամությամբ իրենց հասակակիցներից օգնություն խնդրելու հարցում: Շատ պատճառներով. նրանք չեն ցանկանում իրենց առջև անօգնական երևալ. չեն ուզում մերժվել, խնդրանքով լսել կոպտություն և այլն: Դաստիարակը պետք է օգտագործի յուրաքանչյուր իրավիճակ առօրյա և առօրյա գործունեության մեջ, որպեսզի երեխաներին գործնականում ցույց տա, որ ընկերը կարող է կոճակներ կապել, շարժ արձակել և այլն, պարզապես պետք է քաղաքավարի կերպով հարցնել նրան այդ մասին, իսկ հետո շնորհակալություն հայտնել ծառայության համար:

-մատուցված.

Մանկությունից մեծերը երեխաների մեջ պետք է սերմանեն զգայունություն, արձագանքելու ունակություն, միմյանց օգնության պատրաստակամություն: «Եթե ընկերոջ համար դժվար է, օգնիր նրան», «Եթե քեզ համար դժվար է, օգնություն խնդրիր»՝ սրանք այն կանոններն են, որոնց երեխաները պետք է հետևեն առօրյա կյանքում:

Դաստիարակը, օգտագործելով կոնկրետ օրինակներ, երեխաներին բացատրում է վարքագծի յուրաքանչյուր կանոնի անհրաժեշտությունն ու

նպատակահարմարությունը: Երեխաները, հասկանալով կանոնների արժեքը, սկսում են ակտիվորեն օգտագործել դրանք, և աստիճանաբար այդ կանոններին հետևելը նրանց համար դառնում է վարքագծի նորմ:

Մանկապարտեզի դաստիարակների առջև խնդիր է դրված երեխաների մեջ զգույշ վերաբերմունք սերմանել իրերի նկատմամբ: Այս խնդրի լուծումը դաստիարակի կողմից մեծ համբերություն է պահանջում: Երեխային սովորեցնում են հագուստներ կախել, ծալել իրերը: Հաճախ կարելի է տեսնել, թե ինչպես փոքր խմբերի երեխաները ջանասիրաբար ծալում են վերնաշապիկներ, կիսանդրավարտիքները..., իսկ միջին խմբերում նրանք պատահաբար իրենց իրերը հրում են պահարաններ:

Միջին խմբերի որոշ մանկավարժներ ավելի քիչ ուշադրություն են դարձնում երեխաների մոտ ինքնասպասարկման հմտությունների և կարողությունների ձևավորմանը: Դաստիարակը ներկայացնում է կանոնը. «Ամեն բան իր տեղն ունի» և խստորեն վերահսկում է դրա իրականացումը: Անընդհատ օգտագործելով կոնկրետ օրինակներ, դաստիարակը կարող է երեխաներին ցույց տալ, թե որքան կարևոր և անհրաժեշտ է հետևել այս կանոնին. երբ ամեն ինչ իր տեղում է, նրանք կարող եք արագ հագնվել, իրերը հարմար են օգտագործել, և դրանք ավելի լավ են պահպանվում:²

Մշակութային սովորությունների ստեղծումը սկսվում է կոնկրետության և մաքրության դաստիարակությամբ: Արդեն երեք տարեկանից երեխան կարող է ինքնուրույն հագնվել, մեծահասակների որոշ օգնությամբ, հարթել իր անկողինը և կարող է օգնել մաքրել սենյակը: Մանկի մշակույթը, մշակութային սնվելու կարողությունը առաջին հմտություններից է, որը պետք է դաստիարակել երեխայի մեջ: Ուտելուց առաջ համոզվեք, որ լվացել ձեռքերը, կարողանաք օգտագործել գդալ, պատառաքաղ, ուտելիս սփռոցներն ու հագուստները չկեղտոտել. այս ամենը կարելի է դաստիարակել միայն մեծահասակների մշտական հսկողության և համակարգված ցուցումների միջոցով:

² **воспитание культуры поведения у детей среднего дошкольного возраста.**

Վաղ տարիքից պետք է երեխաների մեջ սերմանել աշխատանքի հանդեպ սեր և սովորություն: Դա պետք է համարել կրթության ամենակարևոր կանոնը՝ «Երեխայի համար մի արա այն, ինչ նա կարող է անել իր համար»:

Երեխայի համար ինչ-որ բան անելով՝ մեծերը կարծում են, որ օգնում են երեխային: Բայց իրականում նրանք միայն խանգարում են նրա մոտ օգտակար հմտությունների զարգացմանը, զրկում անկախությունից ու այն ուրախությունից, որ երեխաներին բերում են անկախության դրսևորումները: Ամեն օր, օգտագործելով մանկապարտեզում երեխայի ամեն մի մնալը,

անհրաժեշտ է նրան հնարավորություն տալ հասակակիցների խմբում յուրացնելու բարոյական վարքագծի անհրաժեշտ նորմերը:

Ինտեգրված ամփոփիչ պարապմունք

Ինտեգրված պարապմունքը ժամանակակից մեթոդիկայի նորություններից է: Այն միավորում է տարբեր առարկաներից ստեղծված բաց պարապմունք: Ինտեգրված պարապմունքների ժամանակ ձեռք բերված գիտելիքները կայուն են: Ինտեգրված պարապմունքի նպատակն է երեխաների մեջ սերմանել աշխատասիրություն, մշակել այնպիսի կամային որակներ, ինչպիսիք են՝ հետաքրքրությունը և երևակայությունը:

Ստորև ներկայացնում եմ ինտեգրված թեմատիկ պարապմունք, որի թեման է բարեկիրթ վարվեցողության կանոնները:

Մեկ շաբաթվա ընթացքում թեմայի առնչությամբ կիրառվել է խոսքի զարգացման պարապմունքի տեսակներ, զրույց, ոտանավորի ուսուցում, դաստիարակի օրինակով պատմում:

ՄԵԹՈԴՆԵՐ – Բազմաբնույթ մտածողության տեսություն, մտազրոհի, հարց ու պատասխանի, անակնկալների մեթոդներ:

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ`

1. Երեխաներին օգնել, որ ճանաչեն բարեկրթության կանոնները և պահպանեն դրանք
2. Զարգացնել տարբեր իրավիճակներում երկխոսության մեջ մտնելու բարեկիրթ բառեր և արտահայտություններ գործածելու, աստիճանաբար դրանց իմաստը դերային խաղերի միջոցով բացահայտելու երեխաների կարողությունները:

3. Սովորեցնել միմյանց ողջունելու և հաղորդակցվելու համար ինքնուրույն ընտրել և գործածել համապատասխան արտահայտություններ:

4. Ձևավորել դինացիին հասկանալու, նրա վիճակի մեջ մտնելու, սխալ արարքի համար զղջալու ունակություններ:

ԼԵԶՎԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Դաստիարակը կարդուն է <<Կորցրած բառը>>, <<Բարեկիրթ իշուկը>> պատմվածքը:

ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ

Երեխաները լսում և սոցվորում են բանաստեղծությունը և պատասխանում դաստիարակի հարցերին.

- Քանի՞ փորձություն հաղթահարեցինք:
- Որո՞նք են օրվա մասերը:

Յուրաքանչյուր խմբի առաջարկվում է մեկական բարեկիրթ բառ և պետք է որոշեն քանի տառից է բաղկացած, քանիսն են ձայնավոր, քանիսը՝ բաղաձայն:

ՏԱՐԱԾԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Դիտում են թեմային համապատասխան նկարներ:

ԵՐԱԺՏԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Երգում են թեմային համապատասխան երգեր:

ՄԱՐՄՆԱՇԱՐԺՈՂԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Բանաստեղծության միջոցով երեխաները կարողանում են կատարել ակտիվ շարժումներ:

ՄԻՋԱՆՁՆԱՅԻՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրաքանչյուր խմբի հանձնարարվում է մտածել բարեկիրթ բառեր և կազմել նախադասություններ:

ՆԵՐԱՆՁՆԱՅԻՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրաքանչյուր երեխայի հանձնարարել գունանկարել թեմային համապատասխան նկարներ:

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ

Լեզվասերիկների քաղաքը պատկերող նկար, հերոսների ամբողջական պատկերներ, աշխատանքային տետրեր և մատիտներ:

Հրաշագործ լեզուն հրավիրում է Ձեզ՝ ճանապարհորդելու իր լեզվասերիկների քաղաքում: Բայց նա թույլ է տալիս մտնել միայն այն երեխաներին, ովքեր խոսում են գեղեցիկ հայերենով:

Մինչ քաղաք մտնելը մենք պետք է անցնենք փորձությունների միջոցով:

1-ին Փորձություն – Երեխաներ լեզվասերիկների քաղաքի բնակիչներից ամենամեծը Բարևն է, ուզում է իմանալ, թե Դուք ի՞նչ գիտեք իր մասին: Եվ ինքն իր հետ բերել է իր հարցերի փաթեթը:

- ✓ Ինչպե՞ս է սկսվում մարդկանց օրը. /Բարևով, ողջունով/:
- ✓ Ինչպե՞ս ես զգում քեզ բարևելուց հետո: /Ուրախ, երջանիկ/:
- ✓ Երբ մարդիկ քնից արթնանում են առաջինը բարևում են, ինչու՞: //Որովհետև ուրախ բարևելուց հետո մարդկանց տրամադրությունը փոխվում է դեպի լավը, օրը ուրախ է սկսվում:/

Խաղ – *Չեմ ծուլանում, չեմ մոռանում,
Օրվա մեջ երեք անգամ կրկնում եմ
Բարի բառեր, սիրելի խոսքեր՝
Բարի լույս, բարի օր, բարի երեկո:*

- ✓ Մենք գիտենք նաև, որ մարդիկ իրար բարևում են ձեռքով, ինչպե՞ս: /Առաջինը ձեռքը պետք է մեկնի մեծը:/
- ✓ Իսկ ու՞մ կարելի է բարևել: /Բոլորին:/

Իսկ հիմա մենք կբարևենք բոլորին – *Բարև ոսկի արև*
Բարև երկինք կապույտ
Բարև քամի քնքուշ
Բարև բոլորին-բոլորին, ով ապրում է իմ կողքին:

Երգ _____

2-րդ փորձություն – Մեր հաջորդ բնակիչը բարեկիրթ խոսքն է: Նա նույնպես իր հետ բերել է իր հարցերը: Հարցերի հետ միասին նաև մի պատմվածք, Դուք պետք է կողմնորոշվեք ճիշտ պահվածք է, թե՛ սխալ:

<<Մի իշուկ էր ապրում: Նա դաստիարակված և բարեկիրթ էր: Բոլորին ժպտում, խոնարհվում էր և Բարև Ձեզ ասում: Հետո նա հեռանում էր և քթի տակ փնթփնթում՝ թե նապաստակը վախկոտ է, աղվեսը՝ խորամանկ, գայլը՝ ագահ, առյուծը՝ հիմար: Նա ոչ մեկին բարի խոսքեր չէր ասում>>:

- Կարելի է արդյո՞ք իշուկին բարեկիրթ անվանել:
- Ոչ:
- Ինչու՞:
- Որովհետև իշուկը փնթփնթան է և չարախոս:
- Իսկ ինչպես պետք է իրեն պահի դաստիարակված երեխան:
- Պետք է լինի ներող, համբերատար, ժպտերես և այլն:

Խաղ – *Բարի օր, բարև, բարի երեկո*
Գիշեր լինի թե օրը ցերեկով,
Շրջապատն ասես շողում է, փայլում
Բարի խոսքեր ես երբ արտասանում:

Իսկ հիմա փորձենք պատասխանել այս հարցերին .

1. Քեզ գիրք են նվիրում և դու ասում ես
2. Դու դիմում են խանութի վաճառողին՝ Խնդրում եմ ինձ
3. Օդանավակայանում քեզ ճանապարհում են, դու ասում ես
4. Դուք տանը հյուրեր եք ընդունում, դու ասում ես

Երգ – *Մեր մոխրագույն շղիկը*

3-րդ փորձություն – Մեր քաղաքի վերջին բնակիչը <<Քաղցր լեզուն>> է: Նա հարցնում է, արդյո՞ք Դուք գիտեք <<Ինձ լավ լսիր այ տիկնիկ>> բանաստեղծությունը:

Կհարգես միշտ մեծերին
Նրանց խոսքը կլսես
Հանկարծ դիպչես թե մեկին,
Ներեղություն կխնդրես:

Ի՞նչ խորհուրդ է տալիս աղջիկը տիկնիկին:

- Դուք Ձեր տիկնիկներին խորհուրդներ տալիս եք:

- Իսկ մայրիկների և հայրիկների հետ, երբ հյուր եք գնում ինչ խորհուրդ են տալիս Ձեզ:

Գիտեք երեխաներ քաղցր լեզուն միշտ լեզուն միշտ ասում է, որ կատր է և անհրաժեշտ ոչ միայն իմանալ բարեկիրթ բառեր, այլև անհրաժեշտ է ճիշտ առոգանությամբ և քաղաքավարությամբ ասել, հակառակ դեպքում մարդիկ կվիրավորվեն:

Քաղցր լեզուն մտածել է գեղեցիկ և բարեկիրթ բառեր և դրանք անվանել է կախարդական:

Եկեք դրանք միշտ հիշենք և անհրաժեշտության դեպքում գործածենք՝ **Շնորհակալություն, Խնդրեմ, Համեցեք, Ներեցեք, Առողջ եղեք, Թույլ տվեք օգնել** և այլն:

Երգ -----

Իսկ հիմա հրաշագործ լեզուն իր հետ բերել է կախարդական արկղ, որտեղ նա բոլոր երեխաներին անակնկալ է պատրաստել:

/Բացել տուփը, հանել սրտիկները, վրան քաղցր խոսքեր գրված տալ երեխաներին: /

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնասիրելով հետազոտական խնդրի վերաբերյալ հոգեբանական և մանկավարժական գրականությունը՝ եկանք այն եզրակացության, որ նախադպրոցական տարիքը անհատականության սկզբնական ձևավորման շրջանն է: Բազմաթիվ հոգեբանական և մանկավարժական ուսումնասիրություններ հաստատում են, որ նպատակաուղղված դաստիարակության ենթակա այս տարիներին է դրվում մարդու բարոյական որակների հիմքերը: Իսկ միջին նախադպրոցական տարիքի երեխաների բարոյական դաստիարակության հիմնական խնդիրներից մեկը վարքի մշակույթի դաստիարակությունն է:

Վարքագծի մշակույթն այնպիսի որակներ են, որոնք ցուցիչ են մարդու վերաբերմունքն իր բիզնեսին, մարդկանց, հասարակությանը և վկայում են նրա սոցիալական հասունության մասին: Նրանց հիմքերը դրվում են մանկության տարիներին, իսկ հետո շարունակում են զարգանալ ու կատարելագործվել:

Դերային խաղը մեծ դեր է խաղում երեխաների վարքի մշակույթի ձևավորման գործում: Սյուժեով հետաքրքրաշարժ, բովանդակությամբ հարուստ խաղերը միավորվելու ցանկություն են առաջացնում, հետաքրքրություն ձևավորում համատեղ խաղերի նկատմամբ, ստիպում են նրանց օգտագործել առավել ռացիոնալ մեթոդներ՝ առաջացող դժվարությունները լուծելու և ճիշտ հարաբերություններ հաստատելու համար:

Միջին նախադպրոցական տարիքի երեխաների վարքի մշակույթի ձևավորումը ուղղակիորեն կախված է տարբեր տեսակի գործունեության մեջ իրականացվող բարդ մանկավարժական ազդեցություններից: Անկասկած, դերախաղը առաջատար դեր ունի ավելի մեծ նախադպրոցական տարիքի երեխաների վարքի մշակույթի ձևավորման գործում:

Փորձարարական հետազոտության արդյունքները վերլուծելուց հետո մենք ապացուցեցինք դերային խաղի կիրառման արդյունավետությունը ավագ նախադպրոցական տարիքի երեխաների վարքի մշակույթի ձևավորման գործում:

Այսպիսով, թեզի աշխատանքում լուծվեցին բոլոր առաջադրանքները և իրականացվեց ուսումնասիրության նպատակը: Ստացված տեսական և գործնական արդյունքները հաստատեցին հետազոտության մեջ առաջ քաշված վարկածի ճշտությունը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. **воспитание культуры поведения у детей среднего дошкольного возраста.
Knowledge.allbest.ru**
2. **Խոսքի զարգացում / միջին խմբի/, Լալա Սարգսյան , Լալա Սմբատյան**

